

ПОЛИТИЧЕСКА ПАРТИЯ

**Новият десен
договор за
България**

СЪДЪРЖАНИЕ:

I.	ПРЕАМБЮЛ	3
II.	ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ	5
III.	МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ИНДИКАТОРИ, ИКОНОМИЧЕСКА СТАБИЛНОСТ И ПРИОРИТЕТИ	6
IV.	МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОЛИТИКИ	8
V.	ДАНЪЧНО ОБЛАГАНЕ	9
VI.	ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ И ПАЗАР НА ТРУДА	10
VII.	РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИЯ КАПИТАЛ, РЕФОРМА В ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА, РАЗВОЙНА И ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ	12
VIII.	ЗАПАЗВАНЕ НА ЧОВЕШКИЯ КАПИТАЛ, РЕФОРМА В ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО	14
IX.	ПЕНСИОННА СИСТЕМА	16
X.	АДМИНИСТРАТИВНО РЕГУЛИРАНЕ И ОБСЛУЖВАНЕ	19
XI.	ДЪРЖАВНА АДМИНИСТРАЦИЯ	21
XII.	КОНКУРЕНЦИЯ И ПРЕМАХВАНЕ НА МОНОПОЛИТЕ	24
XIII.	ПРОЗРАЧНА И КОНКУРЕНТНА ПРОЦЕДУРА ЗА ПРИВАТИЗАЦИЯ И КОНЦЕСИИ	25
XIV.	ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ	27
XV.	ИНФРАСТРУКТУРА	29
XVI.	ОТБРАНА	29
XVII.	СИГУРНОСТ	32
XVIII.	ПРАВОСЪДИЕ	34
XIX.	ЗАКЛЮЧЕНИЕ	38

I. ПРЕАМБЮЛ

Ние, членовете на партия ГЕРБ вярваме, че стопанското благосъстояние на хората се гради върху свободата на избор и на действие, както и върху богатството от възможности за плодотворно взаимодействие. Само когато правата са ясно определени и защитени и когато всеки има равен достъп до разнообразни възможности за стопанска дейност, хората ще получат стимул да поемат рисковете и отговорностите, без които истинско забогатяване и стопански напредък са невъзможни.

Въз основа на тази своя вяра, ние очертаваме следните три изходни ценности, от които ще изхождаме при политиката си по отношение на българското стопанство:

ИКОНОМИЧЕСКАТА СВОБОДА

Само свободни хора, с равен достъп до всякакви стопански възможности могат не само да забогатяват материално, но и да се чувстват удовлетворени от живота си, да постигнат пълното си достойнство на хора в едно харесвано от тях общество. Затова партия ГЕРБ отстоява принципа *Laissez-faire* в икономиката - повече свобода за индивида и бизнеса, по-малко държава и регулации, насърчаване на конкуренцията и свободната инициатива.

КОНКУРЕНЦИЯ ПРИ ЯСНИ ОТГОВОРНОСТИ И ПРАВИЛА

Забогатяването и стопанския напредък са възможни само в състезание между равноправни субекти. Ние вярваме, че българите са способни, трудолюбиви и честни хора, които могат успешно да се справят с предизвикателствата на живота и ще го правят още по-успешно тогава, когато имат възможност да имат активна, а не пасивна роля, правилата са ясни и важат за всички еднакво.

МИНИМАЛНА РОЛЯ НА ДЪРЖАВАТА

Държавата трябва да участва по начин, който не уврежда стопанската свобода на хората и стремежа им за забогатяване. Свободната конкуренция е основна ценност в пазарната икономика. Това означава, че извън осигуряването на ясни и еднакви за всички правила и тяхното спазване, държавата се намесва в стопанската дейност само при две условия. Първо, доказана невъзможност на гражданите чрез свободно, конкурентно и подходящо регламентирано взаимодействие да решат важен стопански проблем. Второ, намесата да изкривява възможно най-малко стимулите за стопанско поведение.

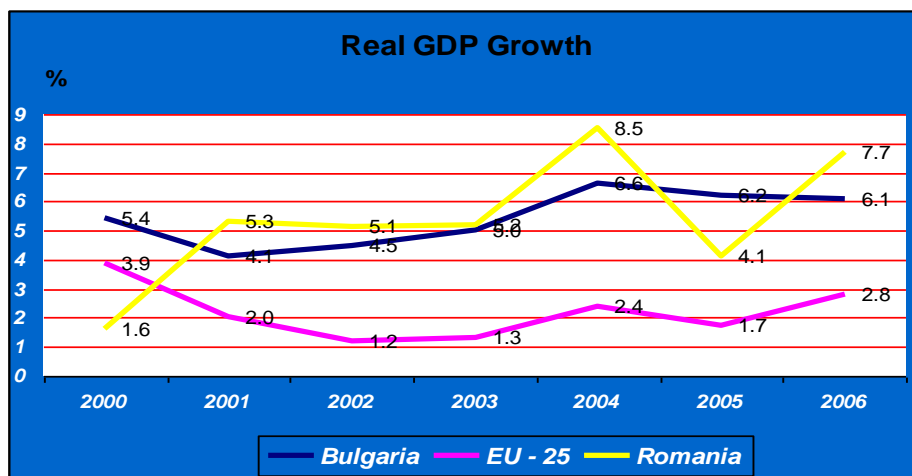
Цели на България

Ролята на България в динамично променящия се свят може да е успешна, ако тя се превърне в износител на успешен преход към Западните Балкани и ключов посредник за процеса на преговори и членство на Турция в Европейския съюз (ЕС).

България има важна роля в черноморското икономическо сътрудничество, транспортни коридори и енергийни пръстени. Страната ни може да се превърне в регионален икономически лидер и финансов инвеститор, конкурент на Гърция.

Къде е България сега?

Ние имаме сравнително висок реален растеж на БВП, но най-нисък доход на глава от населението в ЕС.

Source: EUROSTAT

GDP per Capita in PPS, (EU-25=100)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006 (f)
EU -25	100	100	100	100	100	100	100
EU-15	110	110	109	109	109	108	108
Bulgaria	26	28	28	31	32	33	34
Romania	25	26	28	30	33	34	36

Source: EUROSTAT

Каква е конкретната цел за България?

Да догоним по икономически резултати и ниво на жизнен стандарт развитите държави в рамките на това поколение – 30-35 години. Това означава да ускорим ръста на БВП от 6% поне до 8-10%, и повече, запазвайки финансовата стабилност.

България трябва да стане по-добро място за живот на гражданите си. Страната ни трябва да бъде възприемана като привлекателно, предсказуемо и стабилно място за правене на бизнес от чуждите инвеститори.

II. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ

За да постигне така описаните цели, партия GERB ще се ръководи от следните принципи :

1. ИКОНОМИЧЕСКАТА И ФИНАНСОВАТА ПОЛИТИКА СЕ РЪКОВОДИ ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ

Всички решения, които имат връзка с тази политика, включително ниво на разходи, начин на предлагане на публичните услуги, брой на държавните служители и други, ще се вземат и/или потвърждават от Министерството на финансите.

2. МАЛКО НА БРОЙ МИНИСТЕРСТВА

Премахване на практиката на постоянно роене на нови министерства и разрастване на бюрокрацията. Намаляване броя на министерствата.

3. ВСИЧКИ ДЪРЖАВНИ ПРОЕКТИ ДА СЛЕДВАТ ПРАВИЛАТА НА ЕС

Не трябва да има различен начин на харчене на европейските и бюджетните средства - и едните, и другите трябва да се разходват еднакво прозрачно и ефективно. Всички разходи трябва да се извършват по правилата на ЕС и по приоритетите, които са определени от правителството. Това, че ЕС ще покрие част от разходите за някои от проектите ще позволи да се изпълни по-голяма част от приоритетните проекти.

4. ВСИЧКИ ЕВРОПЕЙСКИ СРЕДСТВА ДА СЕ УПРАВЛЯВАТ ОТ МИНИСТЕРСТВОТО НА ФИНАНСИТЕ

Парите от еврофондовете дават възможност да се финансират повече проекти, но това не означава, че трябва да се създават паралелен начин и структури на управление на тези средства. Европейските средства трябва да се управляват от Министерството на финансите, а не както до сега да има отделни платежни агенции към Министерство на земеделието и продоволствието, Министерството на регионалното развитие и благоустройството. Министърът на финансите трябва да играе главна роля при вземането на решения за разпределение на средствата като дава предварително одобрение и налага вето на проекти, представени му от останалите ведомства, преди тяхното обсъждане в Министерски съвет.

5. БЪЛГАРСКА ПОЗИЦИЯ В ЕС

Участието във вземането на решения в ЕС изисква ясна, открита, прозрачна и достъпна процедура за определяне на българската позиция по обсъжданите в институциите на ЕС въпроси. Вземането на решения от закрити работни групи, по неясни критерии и с неясна отговорност е вредно както за българския интерес, така и за европейската кауза в България. Тъй като много от

обсъжданите решения ще се отразят и на законодателството в България, необходимо е включването и на парламента в процеса на изготвяне на позиции.

6. ФИСКАЛНА ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ

Все повече разходни и данъчни решения да се вземат на ниво местна власт. Все по-малко общините да зависят от трансфери от централния бюджет и решения на централната власт.

7. КАЧЕСТВЕНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

Въвеждане и използване на процедура за оценка, публикуване, обсъждане и икономически анализ на предложенията за нормативни актове. Приемане само на тези от тях, които недвусмислено увеличават благосъстоянието на обществото и имат експертна подкрепа.

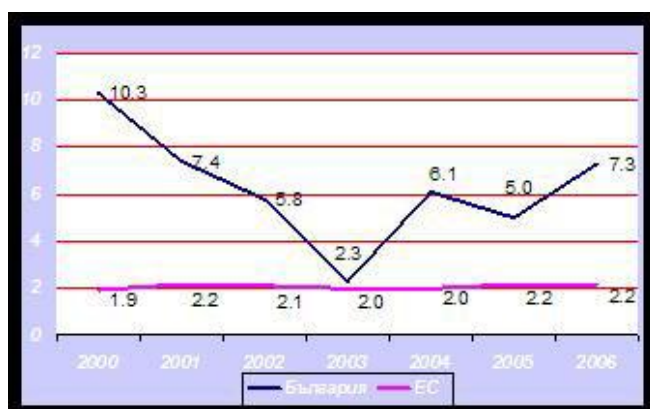
8. ОТКРИТОСТ, ПРОЗРАЧНОСТ И ОТЧЕТНОСТ

Държавните разходи се извършват при задължително спазване на правила за публикуване на информация, прозрачно вземане на решенията, залагане на ясни цели, задължение за регулярно отчитане на нивото на постигане на заложените цели и предварителна и последваща оценка на ефективността на похарчените средства.

III. МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ИНДИКАТОРИ, ИКОНОМИЧЕСКА СТАБИЛНОСТ И ПРИОРИТЕТИ

България има следните макроикономически индикатори:

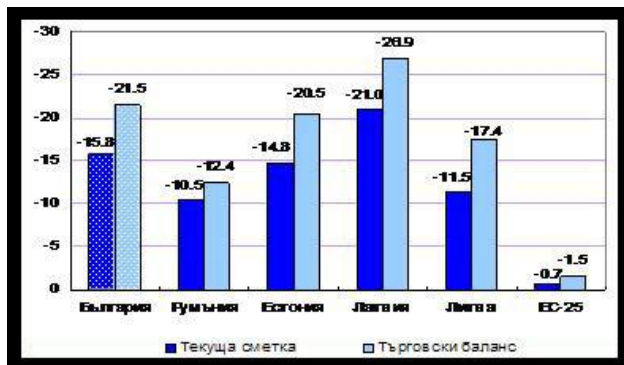
- Все още висока инфлация в сравнение с еврозоната:

Източник EUROSTAT

- Висок външно-търговски дефицит и дефицит по текущата сметка като проценти от БВП:

Източник: EUROSTAT

- Нисък коефициент на заетост в сравнение със средния за ЕС. Коефициентът на заетост постоянно нараства през последните години, той е динамична величина и има голям потенциал за развитие.

Демографски проблеми пред България

- Намаляване на населението – през 2025 година населението на България ще е с 18% или с 1.5 млн души по-малко от 2000-та
- Застаряване – през 2025 година 20% от населението ще е над 65 години
- Очаква се броят на хората с ниско или без образование да надхвърли 1 млн. души през 2020 година

Тези негативни тенденции имат огромни последици върху:

- Пазара на труда – необходимост от внос на работна сила. Дефицитът може да надхвърли половин милион души
- Мерките по интеграция на населението – трябва да се интегрират и да намерят своето място в пазара на труда всички нискообразовани и нискоквалифицирани граждани.
- Дефицит на високо квалифицирани кадри в най-динамичните отрасли на икономиката

Приоритети пред българската икономика и бизнес

Като приоритети на макроикономическата ни политика, бихме посочили поддържане на макроикономическа стабилност и водене на разумна макроикономическа политика, с цел постигане на по-висок икономически растеж и доходи на глава от населението при избягване на рисковете за икономиката. Това ще бъде постигнато чрез:

- Осъществяване на административни и институционални реформи и рационализиране на регулаторните режими;
- Задълбочаване на интеграцията с ЕС в областта на инвестициите и търговията при въвеждане на привлекателни за инвеститорите данъчни промени (плосък данък);
- Повишаване на заетостта чрез осъществяване на реформи на трудовия пазар, които да повишат неговата гъвкавост и приспособимост;
- Повишаване качеството и количеството на физическия и човешкия капитал и инфраструктурата;
- Реформиране на образователната система и системата за осъществяване на научни изследвания и развойна дейност;
- Усъвършенстване на пенсионната и осигурителна системата.

IV. МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОЛИТИКИ

Макроикономическата, финансовата и фискалната стабилност са предпоставките, без които не могат да бъдат реализирани приоритетите на икономическата политика на GERB за икономическа свобода и просперитет на българските граждани.

Обща рамка на паричната политика и присъединяването към Еврзоната

- Паричната политика на страната трябва да бъде насочена към постигане на ниски темпове на инфлация, които не ограничават икономическия избор на отделните индивиди, не изкривяват техните стимули и не водят до преразпределение на богатство в обществото;
- Тази основна цел ще бъде постигната чрез запазване на фиксиран курс на лева към еврото в съотношение 1.95583 лева за 1 евро и поддържане на режим на паричен съвет до пълноправното членство на България в еврзоната;
- Централната банка трябва да бъде независима от правителството, като се запази ясен механизъм за отчетност пред Народното събрание;
- Правителството ще следва политика за възможно най-бързо изпълнение на критериите от Маастрихт и присъединяване на страната към Еврзоната.

Обща рамка на политиката по отношение на финансовите услуги и пазари

- Политиката по надзора върху финансовите пазари и услуги ще се придържа към консервативна практика на лицензиране, прозрачност на дейността на финансовите посредници и прилагане на най-добрите

стандарти за регулиране;

- Законодателството трябва да регламентира разширен регистър на задълженията, който ще обобщава информация не само за банковите заеми, но и за дългове към други организации и към бюджета.

Обща рамка на фискалната политика

- Фискалната политика трябва да бъде насочена към постигане на балансиран бюджет или излишък при спазване на Пакта за стабилност и растеж на ЕС;
- Максимално възможно ограничаване на правителствените разходи до най-ниските нива в ЕС – целта е те да достигнат 30% от БВП;
- Намаляване на правителствения дълг (изплащане) и много строга политика по издаване на правителствени гаранции и натрупване на нов дълг;
- Потенциалните бюджетни излишъци ще се използват за изплащане на правителствен дълг или формиране на Фонд Национално Богатство (sovereign wealth fund) - всеки работещ гражданин ще има лична сметка в този фонд;
- На всеки 3 години ще се прави преглед на ефективността и целесъобразността на правителствени програми – какво носят на обществото, не може ли частният сектор да го прави, има ли баланс между цена и качество (value for money) при предоставяните от правителството услуги на обществото;
- Организацията по събиране на фискални приходи трябва да достигне високо равнище на автоматизация. За целта регистрите на фиска трябва да са свързани чрез обща информационна платформа;
- Данъчното законодателство ще се основава на ясни и опростени текстове и структура на данъците. Силно ще се ограничи въвеждането на нови данъчни закони.

V. ДАНЪЧНО ОБЛАГАНЕ

Данъчното облагане ще следва следните принципи и цели:

1. Пределните ставки на облагане на доходите с данъци и осигуровки да се намалят до ниските нива на облагане на печалбите;
2. Въвеждане на истински плосък данък върху доходите от 10% с висок необлагаем минимум от 1000 лева, вместо сегашната социалистическа иновация. В рамките на първия управленски мандат ще се анализира събираемостта и при втори управленски мандат съобразно разчетите и възможностите на бюджета ще се цели намаляването на плоския данък до

нива от 7%. Също така, продължаване на реформата с актуализиране/увеличаване на необлагаемия минимум всяка година, според възможностите на бюджета;

3. Широка данъчна основа и неутралност – всичко се облага, но с много ниска ставка;
4. Редуциране на ставката на ДДС до 15% при анализиране на събираемостта и с оглед възможностите на бюджета в рамките на първия управленски мандат;
5. Разходите като дял от БВП да достигнат най-ниските нива в ЕС – цел 30% от БВП;
6. Балансиран бюджет при спазване на Пакта за стабилност и растеж на ЕС;
7. Поддържане на данъчните ставки за облагане на труда и печалбите до най-ниските нива в ЕС и в региона;
8. Данъчна конкуренция в ЕС по отношение на преките данъци;
9. Децентрализация на данъчни правомощия, приходи и отговорности към местните власти;
10. Премахване на данъците върху наследствата, даренията, възмездното придобиване на имущество, като се запазват само нотариалните такси, които да бъдат определяни на пазарен принцип при конкуренция между нотариусите, както и с отпадане на нормативно определените нотариални такси;
11. Необлагаемият минимум по данъка върху доходите е равен на максималния праг за облагане с осигуровки.

VI. ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ И ПАЗАР НА ТРУДА

България се намира в ситуация между две необходимости - да ускорява развитието си и едновременно с това да запазва финансовата си стабилност.

Доброто държавно управление означава политика на поемане на разумен и оправдан риск.

Това е възможно само ако средата за бизнес се подобрява, сивата икономика намалява, чуждестранните инвестиции нарастват, а пазарът на труда е конкурентен и гъвкав, което се постига с намаляване на неговото регулиране и реформа в системата за социално подпомагане. Когато държавата осигури това, трудовият пазар ще се приспособи към нуждите на бизнеса. Пазарът на труда, в смисъл на механизъм и принципи на действие, може да осигури гъвкавост на бизнеса, но първо самият той трябва да е достатъчно гъвкав, а и като резултат производителността на труда и капитала расте.

Формулата на успеха е по-висока производителност.

Повишаването на производителността ще бъде по-важен фактор за икономическия растеж в сравнение с увеличаването на заетостта.

Пазар на труда - flexicurity

Реформите на пазара на труда следва да са ориентирани към:

- Постигане на баланс между гъвкавост и сигурност на пазара на труда (flexicurity);
- Повишаване на заетостта и преодоляване на разминаването между търсенето и предлагането на специалисти с определен тип квалификация;
- Реформи в образованието и доброволно обучение по време на целия живот;
- Легитимност на социалните партньори и нови критерии за тяхната представителност. На тази основа, по-активно участие на социалните партньори - работодатели и синдикати при определяне на трудовите взаимоотношения. Трудовите взаимоотношения се осъществяват на двустранна основа. Разбира се, не трябва да има забрана за доброволно сдружаване, но в никакъв случай задължения за колективно договаряне. Ролята на синдикатите или работодателските организации не може да надхвърля ролята на всяко едно доброволно сдружение или фондация – без да са подплатени със законоустановени правомощия.

За постигане на горните цели е необходимо:

- Да се прилагат достатъчно гъвкави договорни решения и се въведат политики, насочени към по-гъвкаво използване на срочни договори и работни графици, временни договори и договори за работа на непълен работен ден, почасово наемане, както и да се увеличат възможностите и стимулите за работа след пенсиониране;
- Да се опростят изискванията и процедурите за създаване на алтернативна заетост и стартиране на нов бизнес;
- Да се повиши обвързаността на възнаграждението с постигнатите резултати;
- Да се въведат по-гъвкави и опростени административни процедури за уволнение и назначаване на служители в зависимост от производствените резултати и качеството на работа;

Пазарът на труда и рационализиране системата за социална защита

- Да се реформира трудовото законодателство;

- Да се оптимизират размерът и срокът на помощите при безработица с цел да се стимулира търсенето на работа сред получаващите помощи;
- Да се ускори осъществяването на реформата във висшето образование, която да позволи създаване на нови високо квалифицирани специалисти съобразно нуждите на пазара на труда;
- Да се изгради надеждна система за продължаващо образование/учене през целия живот, като инвестициите в образование да се признават за разход.

VII. РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИЯ КАПИТАЛ - РЕФОРМА В ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА, РАЗВОЙНА И ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Реформата в образованието изисква разработване на нова стратегия, която да бъде ориентирана към:

- Подобряване и гарантиране на качеството на образованието;
- Повишаване качеството на училищните и университетските програми;
- Непрекъснато повишаване на квалификацията на преподавателите;
- Повишаване на притока на публични и частни ресурси към средното и висшето образование;
- Легализация на сивия сектор в образованието;
- Въвеждане на финансиране, основано върху реалния брой студенти и ученици;
- Повишаване размера на таксите и въвеждане на схема за студентски или ученически заеми.

Реформа в средно образование

Сред мерките, които предвиждаме с цел реформиране на средното образование, са:

- Училищната автономия - избор на учебници и определяне съдържанието на курсовете от страна на училището, самостоятелно разпределение на разходите в съответното училище, вземане на решения за назначаване и уволняване на учители и определяне на заплащането на ниво училище;
- Външно оценяване на изхода (матура напр.);
- Ваучерна система за финансиране по Шведски модел – парите следват ученика в училището, което той избере (вкл. частно);

- Облекчени възможности за създаване на частни училища, включително и възможност родители и учители да могат да създадат собствено училище, ако не са доволни от държавното;
- Равнопоставеност на частните и държавните училища по отношение на финансирането;
- Стимули за добро представяне за училища, учители и ученици /бонуси, стипендии/;
- Финансирането зависи не само от броя ученици, записани в училището, но и от посещаемостта на занятията и постигнатите резултати от обучението;
- Получаване на социални помощи, само ако децата посещават редовно училище и ако постигат определени резултати при обучението си.

Висше образование и наука

Реформата във висшето образование и изграждането на съвременна система за учене през целия живот са ключови за развитието на икономиката и повишаване на заетостта.

Основните принципи и мерки за реформа на висшето образование са:

1. Привличане на водещи световни университети да отворят факултети и лаборатории в България. Премахване на забраната за откриване на чуждестранни висши училища в страната;
2. Конкуренция между университетите за избора и доверието на студентите – финансирането от бюджета ще се обвърже с реалния брой на студентите;
3. Създаване на връзка между нуждите на икономиката, пазара на труда и образователната система – за формиране на образователната поръчка и за нейното финансиране;
4. Автономия на университетите – сами да определят броя на студентите и таксите за обучение в конкуренция с останалите университети в страната и в ЕС;
5. Промяна в начина на финансиране на университетите. Не се отпускат субсидии на университетите както сега. Държавата отпуска финансиране на студентите, които не могат да си осигурят сами такова, под формата на стипендии и кредити. Състезание между студентите за бюджетната субсидия – образованието да е напълно безплатно само за отличници;
6. Децентрализиране и опростяване на системата за израстване на млади учени и преподаватели. Премахване на Висшата атестационна комисия;
7. Премахване на монополът на държавната агенция за акредитация /НАОА/. Университетите в България могат да получат акредитация от

избрана от тях акредитационна институция от Европейския съюз и развитите страни;

8. Финансирането на науката става на проектен принцип - край на субсидиите. Повече пари се отделят за наука, но се спазват европейски правила за харченето им – конкуренция, публичност, прозрачност, отчетност.

Изследователска и развойна дейност

Усилията трябва да се насочат към:

- Посрещане потребностите на бизнеса и индустрията;
- Осъществяване на по-интензивно сътрудничество между бизнеса и академичните среди;
- Укрепване на режима за защита на интелектуалната собственост;
- Увеличаване броя на изследователите и броя на студентите в научните и технически специалности;
- Преосмисляне на институционалната рамка за осъществяване на изследователска и развойна дейност;
- Насърчаване на изследователската дейност в университетите;
- Преоценяване и реструктуриране на БАН с акцент върху изследователската и развойна дейност с практико-приложен характер;
- Повишаване ролята на конкурсното финансиране;
- Насърчаване на индустриалното финансиране.

VIII. ЗАПАЗВАНЕ НА ЧОВЕШКИЯ КАПИТАЛ, РЕФОРМА В ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

Здравеопазване: основни принципи

Изхождайки от основните принципи на свободата и отговорността, системата на здравеопазването би трябвало да се промени много съществено от сегашното си състояние. В момента българските граждани нямат свобода на избора по отношение на значителни компоненти на опазването на здравето си, в системата на здравеопазване няма конкуренция, липсват ясни отговорности и правила, както и каквато и да било финансова дисциплина. Не на последно място, държавата се намесва в тази сфера по начин, който изкривява пазарните сигнали и стимулите за поведение на участниците и който обхваща дейности, при които не съществува каквото и да било оправдание за държавна намеса.

Основни компоненти на сегашното състояние на половинчатата реформа:

- Липса на свобода на избора. Хората не могат да избират, освен личния си лекар, какви услуги и от кого да получават;
- Липса на отговорност. Неколкократно системата на отговорност беше пробивана, държавата покриваше плащания на неосигурени или недостатъчно осигурени хора, което тотално премахна стимула хората да се осигуряват;
- Липса на интерес. Нито един от вътрешните участници в системата, т.е. от производителите на здравна услуга, няма интерес крайният клиент да е здрав. Никой не получава награда, когато крайният клиент е здрав. Никой не получава наказание, когато крайният клиент не е здрав. Няма пазар, който най-добре върши тези работи.

Необходимо е изработване на ясна визия относно реформата и типа на системата на здравеопазване. Отгук и основните предложения за промени в системата, стъпващи на някогашната първа стъпка с личните лекари и здравната каса, и по-точно:

1. Много здравни каси. Изравняване на частните здравни фондове с държавната здравна каса като права и задължения. Разбиване на монопола на здравната каса и на корупционните практики в нея. Въвеждане на втори частен стълб в здравното осигуряване;
2. Насърчаване на конкуренцията между фондовете за вноските на осигурените и на конкуренцията между болниците за ресурсите на фондовете. Това ще създаде предпоставки за ефективен контрол от страна на фондовете за качеството на услугата, оказвана от болниците и за контрол от страна на осигурените за ефективността на изразходваните средства от фондовете;
3. Задължителност на здравната застраховка по почти чиста аналогия със застраховката за гражданска отговорност: всеки е длъжен да е застрахован за определен минимум от събития, всеки е свободен да се застрахова за повече от това колкото си иска. Този минимум включва основно скъпоструващи дейности (главно операции), дългосрочни хронични състояния и спешната помощ;
4. Гражданите, които декларират годишен доход над определен праг са освободени от задължителна здравна застраховка и при тях процесът е напълно доброволен на тяхна собствена отговорност;
5. Солидарният компонент на системата на здравеопазване се запазва само за граждани, които отговарят на стриктни критерии за получаване на държавна помощ в здравеопазването (основно бедност). Те получават ваучери за здравна помощ, с които могат да сключат съответна застраховка;
6. Държавната здравна каса се приватизира, като се запазва като държавна само дейността по точка 5;

7. Регламентиране на здравните фондове по подобие на застрахователните дружества и на пенсионните фондове, в смисъл на основни принципи на действие, права и задължения на страните. В началния етап на реформата държавата може да участва и помага в процеса на първоначално договаряне между здравните фондове и системата от предлагащи здравни услуги: лични лекари, клиники, лаборатории, болници. Това е много сложна система от договори, и за това е необходим преходен период;
8. Създаване на баланс между нивото на здравноосигурителните вноски и събираемостта. Легализиране на сивия сектор в здравеопазването;
9. Стимулиране на доброволното здравно осигуряване чрез въвеждане на данъчни облекчения върху вноските за доброволно здравно осигуряване за физическите лица и работодателите;
10. Премахване на монополното положение на лекарския съюз;
11. Преструктуриране на болничния сектор и въвеждане на нов тип инвестиционна политика, осигуряваща приоритет за здравни заведения с национално и регионално значение. Намаляване на броя на болниците, промяна на собствеността им и повишаване качеството на предлаганата услуга. Приватизация на държавните болници след осъществяване на другите основни стъпки в реформата. С общинските болници, общините имат пълен избор както да правят, но без да получават пари от централното правителство за тях;
12. Разширяване финансирането на национални програми за профилактика и лечение на социално значими заболявания;
13. Обогаляване на действащата система на акредитация на лечебните заведения с нови критерии, отчитащи качеството на предоставените услуги. Не всички болници са еднакви.

IX. ПЕНСИОННА СИСТЕМА

Осигуряване, социално подпомагане и солидарност

Сред основните недостатъци в тази област са:

- **Първи стълб** – липса на капитал, 100% разходопокривен принцип и от там ниско равнище на пенсиите и невъзможност за увеличаване бюджета на НОИ чрез увеличаване на осигурителните вноски, поради бягство в сивия сектор на икономиката;
- **Втори и трети стълб** - сложна и тромава процедура по лицензиране на пенсионните дружества, липса на конкуренция, регулаторни ограничения, много ниска доходност, непазарно служебно разпределение на лицата, които не бяха избрали фондове след приключване на кампанията.

Сред мерките, които предвиждаме са:

- Капитализация на ДОО (първи стълб на пенсионната система) с приходи от приватизация, концесии и от преизпълнението на бюджета, за да се създаде солидна основа за времето на демографската криза и за устойчиво намаляване на осигуровките. Ще могат да се харчат само приходите, а основният капитал на този стълб ще се запазва;
- Промяна на регулациите на частните пенсионни фондове от втория и третия стълб, така че да се гарантира по-висок доход на осигурените;
- Намаляване на осигурителната вноска и легализиране на сивия сектор, баланс между работник, работодател и държава;
- Въвеждане на ефективен механизъм за контрол над събираемостта на осигурителните вноски;
- Намаляване на дисбаланса между пенсиите на пенсионерите от различните поколения;
- Преодоляване недостатъците на точковата система.

Пенсионна система

Мерките, които предвиждаме за реформа на системата са:

1. Намаление на вноската от 23% на 10%;
2. Цялата вноска влиза в избран от осигурения частен пенсионен фонд;
3. Всички осигурени внасят вноската в частен фонд (а не само родените след 1959 година);
4. При пенсиониране получават пенсия от съответния частен пенсионен фонд;
5. Тези, които са внасяли вноски в държавния пенсионен фонд, получават като компенсация пари или дългосрочни държавни облигации, които се внасят в пенсионната им сметка в частния пенсионен фонд;
6. Изискване за оптимална диверсификация на портфейлите на фондовете и отпадане на остарелите количествени ограничения за инвестиране;
7. Допускане на създаването на различни по риск фондове с възможност за избор от страна на осигурените.

Сегашни пенсионери и очакващи пенсиониране скоро

1. Получават пенсии от консолидирания държавен бюджет както досега;

2. Разходите за пенсии растат с темп равен на ръста на БВП плюс ръста на инфлацията;
3. Спестените средства от увеличаване на пенсионната възраст се насочват изцяло към увеличаване на пенсиите;
4. Част от спестените средства от намаляване на държавните разходи се насочват към увеличаване на пенсиите;
5. Част от приходите от приватизация, концесии, бюджетен излишък се насочват към пенсионната система.

Други фондове

1. Осигуровката за фонд трудова злополука и професионална болест се преобразува в застраховка. Всеки пенсионен фонд застрахова осигурените при него лица за тези рискове’
2. Осигуровката за фонд безработица се премахва. Помощи за безработица се предоставят от бюджета на социалното министерство – но само на безработни, които нямат доходи, собственост или спестявания. Помощите за безработица като размер са относително високи през първите месеци на безработицата и намаляват постепенно’
3. Осигуровките за фонд общо заболяване и майчинство се премахват. Помощите за майки се отпускат директно от държавния бюджет. Общо заболяване се преобразува в застраховка, осигурявана от пенсионния фонд (работодателя) здравния фонд.

Солидарност

1. Насочване на помощите към бедните и опростяване на системата;
2. Програмата „От социални помощи към заетост“ се закрива в рамките на една година. Спестените средства се насочват към намаляване облагането на труда и съответно насърчаване на заетостта;
3. Тестване в някои региони на модели за приватизация и/или прехвърляне към общините на социални услуги; при успех – прилагане в национален мащаб;
4. Получаването на социални помощи – срещу изискване за полагане на труд в полза на обществото и посещаване на образователни/квалификационни курсове;
5. Социални помощи се получават от родители само ако децата им посещават училище редовно;
6. Стимули за търсене на работа и въвеждане на максимални срокове за получаване на помощи;

7. Интегрирана информационна система – която да свързва данъчни, социална система, имотен регистър, КАТ и пр., така че да се намали броят на хората, получаващи средства от социалната система без основание.

Х. АДМИНИСТРАТИВНО РЕГУЛИРАНЕ И ОБСЛУЖВАНЕ

Политика в областта на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност

Основания за смяна на посоката

Една от най-слабите страни на българската икономика днес е наличието на голям брой, продължителни и скъпоструващи процедури и правила, свързани със започването, поддържането и развитието на стопанска дейност. По този показател, всички признати международни организации оценяват страната далеч под средното световно ниво и препоръчват опростяване на регулаторната рамка.

Прекомерното регулиране води до по-лоши икономически резултати от потенциално възможните, обезкуражава част от онези, които имат идеи и желаят да ги реализират и спъва други, които вече развиват стопанска дейност. За разлика от други фактори, които стимулират инвестициите, икономическият растеж и доходите, нивото на административно регулиране и контрол може да бъде променено относително бързо. Това е и една от основните цели, които си поставя ГЕРБ.

Водещи принципи и цели

- Всички са свободни да полагат труд, произвеждат, потребяват и инвестират, тези права трябва да бъдат едновременно защитавани и ненарушавани от държавата в лицето на правителството и подчинената му администрация;
- Държавните органи и органите на местното самоуправление не могат да налагат изисквания, ограничения и тежести, които водят до ограничаване на конкуренцията, правата на собственост и ползване, правото на избор и свободно договаряне;
- Дейностите във връзка с административното регулиране и контрол трябва да се извършват бързо, ефективно и прозрачно и не следва да се прехвърлят на структури извън държавната власт по никакъв повод;

В конкретен план усилията на ГЕРБ ще бъдат насочени към:

1. По отношение на фирмената регистрация и търговския регистър
  - Електронният регистър трябва да предоставя възможност за вписване по Интернет;

- Минимален изискуем капитал за регистрация на дружество с ограничена отговорност;
  - Всички вписани обстоятелства в търговския регистър трябва да са публично достъпни и безплатни през Интернет за всеки, ограничения за брой проверки или единствено по определени обстоятелства не трябва да съществуват;
  - Добавена стойност под формата на информационни услуги не следва да се предлага от структурата, администрираща регистъра;
  - Такси се събират единствено за вписване или промяна на обстоятелства, свързани с дейността на търговския субект;
  - Посочените в заявлението за регистрация обстоятелства не следва да се изискват или доказват повторно от търговеца, пред който и да е орган на държавната или местната власт. При промяна на някое от обстоятелствата, търговецът трябва да уведоми в законовия срок единствено търговския регистър.
2. По отношение на регулаторните режими
- Свеждане на регулаторните режими до два вида: лицензионен и регистрационен;
  - Преглед на съществуващите режими от гледна точка на тяхната законосъобразност и целесъобразност, редуциране на режимите като брой и съкращаване на административните срокове;
  - Стриктно спазване на принципа лицензионен или регистрационен режим да се въвежда единствено със закон. Министерски съвет, отделните министерства, държавните и изпълнителните агенции, комисиите и всички други държавни административни структури, както и органите на местното самоуправление не могат да въвеждат регулаторен режим;
  - Ревизия на съществуващите лицензионни и регистрационни изисквания и критерии, на които стопанските субекти трябва да отговарят с цел разширяване на стопанската свобода и възможностите за икономическо развитие;
  - Ревизия на списъка със стопански дейности (към Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност), за които е позволено да се установява лицензионен режим.
3. Въвеждане на принципа „мълчаливо съгласие“ при работата на гражданите и бизнеса с администрацията. Мълчаливо съгласие следва да е налице, когато административният орган не е изпратил до заявителя уведомление за отказ до изтичането на срока за произнасяне;

4. Административно контролирани цени;
  - Преглед на всички механизми за ценови контрол (директно определяне, ценови подове, тавани, одобрение, задължителни или обвързващи тарифи и др.) с цел същественото ограничаване директната намеса на държавата в ценообразуването на частния сектор.
5. Силно ограничаване правомощията на секторните регулатори - функциите им не трябва да надхвърлят формулирането на общи правила, неограничавачи конкуренцията по никакъв повод и начин;
6. Отмяна на делегираните от държавата регулаторни правомощия на структури, извън самата държава (браншови организации, камари, съюзи, сдружения и пр.) – вземане на решения за допустимост, събиране на членски внос, налагане на санкции и други;
7. Браншовите сдружения и организации трябва да имат доброволен и незадължителен характер;
8. Прекратяване на практиката, за започване на дадена професия или занаят да се изискват разрешителни, сертификати, удостоверения свидетелства и др. Такива могат да служат единствено като доказателство за по-висока квалификация, качество, международна принадлежност, но не и като бариера към упражняването на определена дейност (с изключение на ограничен брой случаи, предимно от финансовия сектор, спрямо които ще се прилага лицензионен или регистрационен режим);
9. Държавни гаранции за частни или смесени инвестиционни проекти няма да се издават.

XI. ДЪРЖАВНА АДМИНИСТРАЦИЯ

Основания за подобряване на системата

Бързото и качествено административно обслужване, кратките срокове и отсъствието на административен произвол са част от предпоставките за спазване на законите и добрите нрави от всички. Те същевременно съставляват и задължителен компонент за създаването на привлекателна бизнес среда.

Въпреки че подобни цели бяха заявявани от всяко едно от предходните правителства, те до голяма степен останаха неизпълнени. За това свидетелства високата неудовлетвореност от работата с администрацията на гражданите, на българските и чуждестранните инвеститори. Пословични са случаите на административен произвол, вкл. неспазване на законни срокове за издаване на разрешителни, трудността или невъзможността за проследяване на подадени документи, както и принудата едно и също учреждение да се посещава повече от веднъж, независимо дали това е следствие от законодателна неуреденост, несвършена работа от страна на изпълнителната власт или поради лоша организация и ниска функционалност вътре в самото учреждение. От друга

страна, непрозрачната и тромава администрация освен, че “съдейства” на корупционни практики с друг произход, тя самата е източник на такива. Резултатът е чиста загуба за икономиката всяка година в размер на стотици милиони левове.

Една от основните задачи, които си поставя GERB е иницирането и приемането на промени, които да повишат ефективността на администрацията, намалят нейните разходи, ускорят изпълнението на процедурите (законодателно и технически) и превърнат процеса на работа в напълно прозрачен.

Водещи принципи и цели

- Администрацията съществува, за да съдейства по най-добрия начин на гражданите и бизнеса при изпълнението на техните законови задължения и реализацията на техните идеи;
- Издигане престижа на заетите в администрацията – високо ниво на компетенция, бързина в работата, пълна компютъризация и по-добро заплащане;
- Принципите на работа трябва да съответстват на най-добрите практики – “едно гише”, електронна комуникация и електронен обмен на документи;
- Ефективност и организираност на работата, в т.ч. отсъствие на дублиращи се структури и функции;
- “Пари срещу ползност” – административните услуги трябва да носят реална полза за населението и страната;
- Намаляване разходите за издръжка на административния апарат и прозрачност при тяхното разходване, вкл. и на ниво второстепенен разпоредител;
- Прехвърляне предлагането на публични услуги към частния сектор, когато това е възможно и целесъобразно.

В конкретен план усилията на GERB ще бъдат насочени към:

1. По отношение организационната и щатна структура на държавната администрация:
  - Недопускане на дублиращи се структури, функции и правомощия;
  - Обединяване дейността на структури и звена, където това е логически и икономически целесъобразно;
  - Закриване на административни структури с остарели функции, както и на такива, чиято дейност противоречи на основните принципи, залегнали в настоящата програма – свободна и лоялна конкуренция, равнопоставеност

и недопускане на дискриминация и провеждане на публична и прозрачна държавна политика;

- Закриване на незаети и ненужни щатове, както и намаляване на щатните бройки в останалите структури, предвид поставените цели за изграждане на високоефективна, компетентна и предимно базирана на високи технологии администрация
2. Разширяване на обхвата на предоставяните административни услуги по електронен път (запазване правото на избор на гражданите и бизнеса за начина на предоставяне). Крайната цел е пълното и комплексно изпълнение на концепцията за “електронно правителство”, която към момента е далеч от най-добрите практики дори в Източна Европа. ГЕРБ ще обърне специално внимание на следните административни услуги, при които двустранната електронна комуникация към момента е частично или напълно невъзможна:

2.1. Електронни услуги за бизнеса:

- Регистрация на едноличен търговец, прехвърляне и заличаване от регистъра;
- Регистрация и заличаване на търговско дружество;
- Откриване на търговски обект;
- Подаване на заявление за строителни разрешителни;
- Подаване на заявления за екологични и други разрешителни;
- Регистрация на и уведомления за настъпили промени във вече регистрирани трудови договори;
- Изпращане на задължителните по закон данни до Националния статистически институт;
- В сферата на обществените поръчки (вкл. и малки такива): получаване на документацията за участие и нейното изпращане по електронен път.

2.2. Електронни услуги за гражданите:

- Промени в адресната регистрация;
- Подаване на заявления за социални помощи за деца, социални осигуровки и помощи за безработни и временна нетрудоспособност;
- Услуги, свързани с търсенето или обявяването на работни позиции към държавните бюра по труда;
- Регистрация на МПС;

- Заявления в полицията и КАТ.
- 3. Еднократно създаване и многократно използване на данни – администрацията не може да изисква данни от гражданите и бизнеса, които вече са били предоставени по силата на нормативен акт. Всички административни органи трябва да бъдат задължени да обменят информацията служебно по електронен път или да имат служебен достъп до нея по електронен път;
- 4. Създаване на възможност за изпращане на молби, жалби, заявления, оферти или други документи по електронен път; автоматична регистрация в деловодството на административните структури по време на тяхното постъпване;
- 5. Създаване на възможност за осъществяване на деловодни справки по Интернет, които позволяват проверка на вътрешното движение на документа, както и на етапа, на който той се намира;

Оптимизацията на администрацията и на принципите, според които тя работи ще гарантира нетни ползи за всички граждани и организации най-малко по следните две линии:

- чрез намаляване на данък “административно бреме”, заплащан от всички при работа с администрацията – време, разходи, усилия;
- чрез по-ниски държавни разходи и създаване на условия за намаление на данъчно-осигурителното бреме, което предлага ГЕРБ.

XII. КОНКУРЕНЦИЯ И ПРЕМАХВАНЕ НА МОНОПОЛИТЕ

Конкуренция

1. Премахване на пречките пред започване и закриване на бизнеса – повече конкуренция от страна на нововъзникващите фирми и по-лесно прекратяване на фалиралите;
2. Премахване на минималната работна заплата;
3. Силно ограничаване (премахване) на регулирането на „свободните“ професии (нотариуси, архитекти, проектанти магистър-фармацевти, адвокати, медицински специалисти, оценители и др.);
4. Ограничаване на преференциите и субсидиите за:
  - Селско стопанство (субсидии, изкупуване на продукцията и т.н.)
  - Туризъм (данъчни преференции)
  - железници, тютюн, транспорт
5. Разумен размер и ефективно използване на капиталовите разходи при максимална прозрачност и конкуренция при обществените поръчки

6. Либерализиране на:
  - Комунални услуги
  - Телекомуникации (предоставяне на още лицензи за мобилни оператори, лиценз за нова национална ефирна телевизия, цифровизация на ефира)
  - Транспорт (ж.п., речен)
  - Пощи
  - Здравеопазване
  - Образование
  - Енергетика
  - Горски сектор
  - Институционалните инвеститори (АДСИЦ и др.)
7. Премахване на монопола на държавата на голяма част от административното обслужване – много от тях могат да се прехвърлят на частния сектор;
8. Данъчна конкуренция и фискална децентрализация – на ниво ЕС и в България.

ХІІІ. ПРОЗРАЧНА И КОНКУРЕНТНА ПРОЦЕДУРА ЗА ПРИВАТИЗАЦИЯ И КОНЦЕСИИ

Приватизация

Незабавна приватизация чрез открит търг с ясни правила или чрез борсата на:

1. Търговските дружества с повече от 50 на сто държавно участие в капитала, които са от значение за националната сигурност на Република България, посочени в Закона за приватизация и следприватизационен контрол;
2. Голяма част от дейностите, които се извършват от държавата (пазар на труд – посреднически услуги, социални дейности; административни услуги и др.);
3. Държавни имоти (почивни бази, дворци, резиденции и стопанства, апартаменти, офиси);
4. НЗОК;
5. НОИ;

6. Болниците;
7. Насърчителна банка;
8. Останалите неприватизирани електрически централи – ВЕЦ, ТЕЦ, АЕЦ;
9. Булгартабак;
10. Продаване на дела на държавата в БФБ;
11. Продаване на дела на държавата в Централен депозитар;
12. Българската агенция за експортно застраховане;
13. Всякакви фондове от рода на Националния иновационен фонд, Държавен културен институт и т.н.;
14. Пощи;
15. НДК.

Концесия

Прозрачна и конкурентна процедура за концесиониране

1. Премахване на „състезателен диалог“ и „ограничена процедура“ като вид процедура за предоставяне на концесия;
2. Премахване на субективните критерии за оценка при провеждането на конкурс;
3. Премахване на ограничителния максимален срок за продължителност на концесиите от 35 години;
4. Публикуване на цялата информация в регистър на концесиите;
5. Никакви държавни гаранции и участия;
6. Стимулиране на търсенето на природни богатства.

Предоставяне на концесия на:

1. магистрала “Хемус”;
2. магистрала “Струма”;
3. всички летища, вкл. летище София;
4. пристанища (морски и речни);
5. язовири;
6. всички автогари;
7. всички ж.п. гари;
8. всички въглищни мини;

9. мостовете Видин – Калафат и Оряхово – Бекет;
10. фериботите;
11. ГКПП-тата.

XIV. ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ

Основания за провеждане на реформата

Системата на обществени поръчки (ОП), днес е сферата на управление на публичния сектор с най-висок корупционен риск. Свидетелство за това са редица изследвания на неправителствени, работодателски и международни организации, включително и последните два мониторингови доклада на Европейската комисия.

От друга страна, стойността на публичните средства, които се разходват чрез възлагане на ОП нараства всяка година – за 2006 г. сключените договори представляват 24,4% от БВП (ако се изключи договора за изграждане и въвеждане в експлоатация на АЕЦ “Белене” този процент е около 8,5%). За 2007 г. се очаква стойността на сключените договори да надхвърли 10% от brutния вътрешен продукт или в реално изражение над 5 млрд. лв.

Предвид това, потенциалните загуби от политическа и административна корупция, както за българския, така и за европейския данъкоплатец могат да бъдат значителни. Един от основните приоритети на ГЕРБ е осигуряването на прозрачни процедури и стриктно спазване на конкурентното начало при тяхното провеждане като единственият възможен начин бюджетните средства да се разходват ефективно и корупционните практики да бъдат сведени до минимум.

Водещи принципи и цели

- Свободна и лоялна конкуренция между всички заявили желание да участват в конкурс за възлагане на обществена поръчка;
- Равнопоставеност и недопускане на дискриминация на основата на субективни и непазарни критерии;
- Публичност и прозрачност при провеждането, както на самите процедури, така и на постигнатите резултати в лицето на сключените с изпълнителя договори;
- Максимална ефективност и прозрачност при разходването на публични средства.

В конкретен план усилията на ГЕРБ ще бъдат насочени към:

1. Разширяване обхвата на ОП и включване на следните дейности, финансирани с публичен ресурс, които по своята същност следва да се

извършват чрез провеждане на процедура за ОП, но в момента са извън системата:

- Придобиване или наемане на земя, съществуващи сгради или други недвижими имоти, както и учредяване на ограничени вещни права;
  - Придобиване, създаване, продуциране и копродуциране на програми от радио- и телевизионни оператори и предоставяне на програмно време;
  - Услуги, предоставяни във връзка с изкупуването и окачествяването на продукция, одобрение на складове за съхранение и провеждане на търгове за продажба при намеса на пазарите на земеделска продукция по Закона за подпомагане на земеделските производители;
  - Научни изследвания и експериментални разработки дори и когато възложителят изцяло заплаща услугата, “но ползите от тях не остават изключително за възложителя при извършване на неговата дейност”;
  - Избора на арбитражен съд и помирителни услуги;
  - Финансови консултантски услуги във връзка с емитирането и прехвърлянето на ценни книжа или други финансови инструменти, както и услуги, предоставяни във връзка с управлението на държавния дълг.
2. Разширяване обхвата на възложителите на ОП, като такива трябва да станат:
- Всички държавни и общински предприятия, в които държавата, съответно общината разполага най-малко с блокираща квота;
  - Всички юридически лица, които независимо от търговския си или производствен характер и създадени с цел задоволяване на обществени интереси, за които е изпълнено някое от следните условия:
    - държавата или общината разполага най-малко с блокираща квота;
    - са получили за предходната или текущата, или е планирано да получат за следващата година субсидия от консолидирания държавен бюджет или извънбюджетен фонд.
3. Ревизиране на списъка с обстоятелства и частни случаи, които към момента предполагат заобикаляне на системата на ОП;
4. Намаляване на праговете, под които процедура за ОП може да се възлага по реда на Наредбата за възлагане на малки обществени поръчки, предвид възможността за непрозрачно и дискреционно договаряне и избор на изпълнител;
5. Премахване на критерия за класираща оценка “икономически най-изгодна оферта”, като единствен такъв трябва да остане критерия “най-ниска цена”. По отношение на осъществяваните покупки с публичен ресурс трябва да се следва принципа на минималната необходимост;

6. Ревизия на предвидените към момента процедури за възлагане на ОП с цел премахването на онези, които предполагат непрозрачно договаряне, предрешен избор на изпълнител и лично облагодетелстване под формата на административна или политическа корупция. Поетапно преминаване към прилагането единствено на най-добрата практика в лицето на откритата процедура;
7. Стесняване на обхвата на търговската тайна и публикуване в Регистъра на обществените поръчки на сключените договори в оригиналния им вариант и всички прилежащи към тях документи, имащи отношение към процеса и вземането на решение за избор на изпълнител;
8. Публикуване в Регистъра на обществените поръчки на всички документи и анализи (формули, тегла, обосновки), изготвени от възложителя въз основа, на които е взето решението за избор на изпълнител;
9. Поетапно преминаване към автоматична обработка и класиране на оферти в случаите, когато обектът на обществената поръчка го позволява (повтарящи се доставки с точно определими качествени параметри).

XV. ИНФРАСТРУКТУРА

Има три принципни подхода за изграждане на инфраструктурата. Първият е държавата да използва парите, събрани от данъци и да изгражда обектите. Този подход се прилага към момента и резултатите са видни. Вторият подход е държавата чрез концесия или приватизация да даде възможност на частния сектор да се включи. Третият вариант е смесица между двете възможности.

Затова ние предлагаме:

1. Частният сектор да има значително участие в развитието на инфраструктурата;
2. Прозрачна и открита приватизация и концесия на инфраструктурните обекти – чрез борсата и с ясни правила;
3. Прекратяване на субсидиите от бюджета да поддържане на инфраструктурни обекти.

XVI. ОТБРАНА

Националните интереси определят стратегическите цели и приоритети и формират политиката за сигурност и отбрана на Република България.

Национални интереси на Република България са:

- суверенитет, независимост и териториална цялост, конституционно установен ред, права и свободи;

- икономическа и социална стабилност и просперитет;
- международна сигурност, стабилност и мир;

Основна цел на отбраната е гарантирането на суверенитета, сигурността и независимостта на страната и защитата на териториалната ѝ цялост. Тази цел ще се осъществява в контекста на колективна система за сигурност и отбрана с пълно ангажиране на националните способности и ресурси. За нейното изпълнение в контекста на средата за сигурност въоръжените сили на Република България трябва да изграждат и поддържат способности за осъществяване на задачи по:

- гарантиране на суверенитета, сигурността, независимостта и териториалната цялост на Република България като част от колективната архитектура за сигурност;
- осигуряване на способности за нуждите на НАТО в съответствие с националните ангажименти;
- подпомагане спазването на принципите и разпоредбите на международното право и Устава на Организацията на обединените нации;
- изпълнение на ангажиментите на Република България към Европейския съюз, двустранни и многостранни споразумения за военно сътрудничество;
- подпомагане спазването на принципите на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа и нейните усилия за мирно решаване на съществуващите регионални проблеми;
- изпълнение на задълженията на Република България за укрепването на международния мир, сигурност и стабилност;
- подпомагане на населението при природни бедствия, аварии или терористични актове, както и национално участие в международни хуманитарни действия в други държави.

България е член на НАТО и това е основната гаранция за нейната сигурност. Като съюзник тя трябва да развие допълнителни военни способности, даващи ѝ възможност да бъде органична част от структурата за сигурност и колективна отбрана на Северноатлантическия съюз.

Военната реформа постепенно трябва да изгради нов тип армия, която се базира върху по-малки по численост, но по-високо ефективни, многофункционални, модулни и мобилни войскови единици, оперативно съвместими със силите на съюзниците от НАТО.

Акцент на реформата следва да бъде изграждането на високо професионална армия, комплектувана изцяло с кадрови военнорслужещи и превъоръжаването ѝ с нови системи въоръжение и техника.

Следва да се изгради интегриран гражданско-военен модел за управление на отбраната на страната, с възможности за граждански контрол и прозрачност.

Въоръжените сили следва да се ориентират към готовност за разрешаване на кризисни ситуации в подкрепа на силите на Гражданска защита при бедствия и аварии.

Въоръжените сили трябва да бъдат използвани за оказване на съдействие на държавните и местните органи за управление и на цивилното население както в страната, така и в чужбина, в случаи на екологични катастрофи, природни бедствия, аварии или терористични атаки.

Ние ще работим за реален суверенитет и гарантирана сигурност на България в Евроатлантическата общност, за да се достигне в дългосрочен план до:

- Намалване на енергийната зависимост от Русия и недопускане на нови зависимости, включително в сферата на сигурността;
- Развитие на инфраструктура на съюзническото присъствие на НАТО и ЕС, разполагане на американски бази като гаранция за принадлежността ни към Евроатлантическата общност, а не като част от сива буферна зона между Изтока и Запада;
- Пълно професионализиране на всички елементи на системата за сигурност със създаване на съвместни експедиционни сили от Министерство на отбраната, Министерство на вътрешните работи, Министерство на държавната политика при бедствия и аварии съвместно със съседите и стратегически съюзници от НАТО и ЕС;
- Преглед на системата от специални служби и създаване на разузнавателна общност, регулирана със закон и под строг граждански контрол в рамките на изпълнителната власт;
- Развитие на модерна система за гражданска сигурност, гарантираща защита на населението и националното стопанство от всички възможни рискове при активно участие на гражданите и засилена регионална роля на България;
- Трансформиране на отбранителните изследвания и индустрия в съответствие с нуждите за трансформация на сектора за сигурност, интеграцията ни в НАТО и ЕС, ролята ни за стабилизиране и демократизация на Югоизточна Европа, Черноморието и Големия Близък Изток;
- Цялостно трансформиране на дипломатическата ни служба в интерес на гражданите и бизнеса;
- Премахване на връзките и зависимостите на служителите в дипломатическия корпус и системата за сигурност от структури на бившите специални служби на Варшавския договор, включително специално създадените икономически структури и формирана в периода на прехода организирана престъпност.

XVII. СИГУРНОСТ

Ред и сигурност за българските граждани

Установяването на ред и сигурност в страната е един от основните приоритети на партия ГЕРБ.

За постигането на това са необходимо следните реформи:

- Да се довърши реформата в съдебната система и да се създаде процесуалното законодателство, което я обуславя, за да се превърне България в правова държава с работеща съдебна система, гарантираща достъп до правосъдие.
- Да се подобри и укрепи административния капацитет на Министерството на вътрешните работи
- Да се предприемат стъпки в посока на децентрализация на правомощията на МВР – да се прехвърлят повече правомощия от министерството към местната власт – кметовете да назначават и уволняват началниците на местните полицейски управления и противопожарните структури (кметовете се избират с пряк избор, би следвало кмета и назначения от него екип да носи отговорност за нивото на престъпност в конкретния район).
- Децентрализация в правомощията на КАТ – отново прехвърляне на правомощия към местната власт.
- Спиране на „войната по пътищата“ - извършване на технологична реформа като се въведат и монтират камери на кръстовищата и оживени места, както и да се предприемат стъпки за пресичане на корупционните практики, като се замени човешкия фактор (КАТ служители) с автоматизирани системи (камери и др.).
- Преминаване на структурите на противопожарната сигурност и органите на гражданска защита изцяло към структурите на местната власт (кметовете) с оглед по-добро взаимодействие, адекватно противодействие на бедствията и аварията и др.;
- Решително да се подобри работата на всички правоохранителни органи и да поведем непримирима война срещу престъпността и особено срещу организираната престъпност и корупцията;
- Да се осъществи тясно взаимодействие между Министерството на правосъдието, Министерството на вътрешните работи и съдебната система, както и да се създаде единна информационна система между тези институции;
- Да се укрепят правоприлагащия капацитет и подобри административната дейност на съдебната система, както и да се въведе електронна деловодна система;

- Да се укрепи капацитета на Висшия съдебен съвет и подобряване координацията между Висшия съдебен съвет и Министерството на правосъдието при управление на съдебната система;
- Да се усъвършенства системата на съдебното изпълнение;
- Да се въведе и засили използването на алтернативни способи за решаване на спорове – арбитражни съдилища и други;
- Да се осигурят равни възможности за достъп до правосъдие на всички граждани и фирми.

Икономически мерки

Борбата срещу организираната престъпност и корупцията изисква преди всичко осъществяването на поредица от икономически мерки:

- Ускорена приватизация на държавната собственост. В условията на пазарна икономика съществуването на държавна собственост е условие за организирана престъпност и корупция. Държавата може да запази правото си на собственост само върху стратегически обекти на икономиката, свързани с националната сигурност. Това е в пълно съответствие с пазарния механизъм за регулиране на стопанската дейност. В тази връзка обаче е необходимо приватизацията да се извърши прозрачно при доказани средства, с които се закупуват съответните обекти и във възможно най-кратки срокове;
- Намаляване на данъчното и осигурително бреме с оглед намаляване дела на сивата икономика;
- Намаляване до необходимия минимум на разрешителните режими за някои дейности. Преодоляване на създадени чиновнически бариери, създаващи възможности за корупция;
- Опростяване на многобройните и сложни административни процедури и намаляване на административния апарат.

Министерството на вътрешните работи трябва да засили непримиримостта към престъпността във всичките ѝ форми. Реструктурирането на неговите органи и децентрализацията на правомощията му ще създаде предпоставки за по-ефективно опазване на обществения ред и за борбата срещу извършителите на престъпления. При това положение полицията ще може да насочи своите усилия основно в оперативната работа по събирането на информация за тежки криминални и икономически престъпления.

Агенция За Национална Сигурност (АНС)

Считаме, че правомощията на АНС трябва да включват оперативни и разследващи функции – в състава ѝ да бъдат включени прокурори и дознатели, които да са в състояние компетентно и професионално да водят разследвания.

Ръководството на АНС следва да се избира и назначава от Народното събрание (НС) с квалифицирано мнозинство. То може да включва едноличен ръководен орган, който да се подпомага от колективен орган – съвет, избрани за мандат от 7 години. Стратегическите решенията в АНС следва да се вземат с квалифицирано мнозинство.

Ръководството на АНС трябва да се избира и да се отчита ежемесечно за свършената работа пред НС с цел постигане на прозрачност и граждански контрол върху работата ѝ. Ръководството да се избира от НС, а Президентът да издава указа за назначаването му, както и да има право на вето в тази връзка.

Целта е АНС, както и Националната служба за охрана (НСО) и Националната разузнавателна служба (НРС) да са самостоятелни служби под контрола на НС, а не да са контролирани от Президента или МВР. Информацията и разработките на тези служби ще се предоставя на Президента, Премиера и на НС.

По отношение на АНС, както и на останалите служби, следва да има разработена дългосрочна национална стратегия и визия, целящи тяхната самостоятелност и независимост от изпълнителната власт.

С оглед създаването на този нов орган, предлагаме провеждане на широки консултации на политическо и експертно ниво с цел създаване на работеща и независима агенция. Би следвало да има широко медийно отразяване и запознаване на гражданите с функциите, задачите и правомощията на агенцията.

XVIII. ПРАВОСЪДИЕ

Правораздаване: необходимост от фундаментални структурни промени

Правораздаването е основният обществен механизъм за постигане на втората основна ценност на партията, а именно осигуряването на ясни и еднакви за всички правила и тяхното спазване. В момента българските граждани нямат достъп до благото „ясни, еднакви за всички и спазвани правила”, защото българската държава се проваля в неговото предоставяне.

Проблемите в постигането на тази цел в момента са фундаментални и присъстват във всички фази на правото: правосъздаване, правоспазване и правоналагане.

Правосъздаването, или нормотворчеството, е отговорност на държавни органи със съответна компетентност, основно НС. Тук основният проблем е липсата на яснота в приеманите закони, липса на диалог (европейският принцип на

партньорството) с всички заинтересовани/засегнати, и особено липсата на предварителна оценка на въздействието на приеманите закони. Произведен на тези проблеми е и проблемът с възможността чрез корупционни (разбирани най-широко, включително търговия на влияние) практики да се приемат закони по поръчка с оглед конкретни личности и интереси. Част от тези проблеми е и склонността на законодателя нарочно да приема неясни и трудно разбираеми норми и под натиска на изпълнителната власт да ѝ предоставя почти неограничени възможности за усмотрение при изпълнението. Това винаги, без изключение, води до неяснота и правилата не важат еднакво за всички.

Правоспазването, извън задълженията на всеки гражданин, е отговорност на изпълнителната власт: тя трябва да изпълнява законите, доколкото е визирана в тях, и да осигурява чрез административни и наказателни процедури спазването на законите от всички. В момента изпълнителната власт буквално и безнаказано не изпълнява законите и се ползва от щедро предоставеното ѝ от законодателя право на усмотрение и на прилагане на неясните правила по не еднакъв начин – в българската изпълнителна власт за едни важат едни правила, за други – други. В отношенията на гражданите и фирмите с администрацията има пълна предварителна неизвестност – не се знае нито какво може да се очаква, нито от кое колко може да се очаква.

Правоналагането е отговорност на т.нар. съдебна система, която трябва да разрешава възникнали спорове съобразно съществуващите действащи норми по предвидим, своевременен и последователен начин, след което да осигури изпълнение на решението. В момента никой български гражданин или фирма няма достатъчно ниво на сигурност, че дори изрично разписани в законите негови права ще бъдат своевременно и последователно защитени във формален съдебен процес и после наложени в действителността.

Осъзнавайки, че постигането на ясни, еднакви за всички и спазвани правила е в значителна степен въпрос на обществена култура и възпитание и едно управляващо мнозинство може да има влияние само донякъде, могат да бъдат очертани редица мерки за подобряване на правораздаването.

По отношение на правосъздаването са необходими промени в Закона за нормативните актове (ЗНА):

1. Подобно на сегашната уредба, всеки нормативен акт трябва да има набор от атрибути които трябва да бъдат процедурно и съдържателно спазени при приемането му. Промяната в случая е този набор да стане наистина задължителен, т.е. при липсата на който и да е от тях съответният нормативен акт да е просто нищожен;
2. Този задължителен набор от атрибути трябва да включва консултации с всички потенциално засегнати от нормативния акт членове на българското общество, и то на възможно най-ранния етап на изработване на проекта за нормативен акт. Изработването на нормативни актове е политически, не експертен процес и процедурното включване на всички политически интереси трябва да започва от момента на възникване на самата идея, в най-абстрактен вид. Това включва участие на граждански структури, дори само

като слушатели и изказващи позиции, от самото начало на работния процес, преди да има какъвто и да било текст. Целта е да се върне политиката в процеса и, особено важно, да се прекрати практиката бюрократи да нормотворят. Тяхната работа е да изпълняват, а не да творят правилата;

3. Друг елемент от задължителния набор от атрибути на всеки нормативен акт трябва да бъде досие с предварителна оценка на въздействието на акта, и то в зависимост от различните негови редакции, върху всички засегнати страни и обществото като цяло. За целта към Народното събрание ще бъде създадено звено за предварителна оценка на въздействието, чиято отговорност ще бъде изготвянето на тези досиета. В своята работа това звено ще може да привлече експертиза от академичните и гражданските среди. Същевременно, всеки народен представител и парламентарна група ще може, на собствени разноски, да изготвя алтернативни предварителни оценки, които също стават неразделна част от досието на законопроекта. Предварителна оценка за въздействието ще бъде задължителна и за всяко предложение за промяна в текста на проекта между първо и второ четене;
4. Елиминирание на всички норми, които разрешават неспазване на духа на даден закон с оглед някаква конюнктура – което става предимно с преходни и заключителни разпоредби, които уреждат „изключения“ и впоследствие цялата практика на изпълнителната власт започва да се осъществява по тези изключения. Изключения могат или да бъдат премахнати изобщо, или да бъдат допускани временно, при това за ясни, окончателни и неподлежащи на удължаване кратки крайни срокове.

Считаме за основно прилагането на:

1. Мълчаливо съгласие;
2. Програмно бюджетиране;
3. Персонална отговорност на органите на изпълнителната власт при неспазване на правилата. Това включва персонална отговорност за решения на колективни органи (освен ако съответният индивид не е приложил към самото решение подписано неприемане на колективното решение);
4. Неизпълнение на влязло в сила съдебно решение в определен срок да означава, че съответният орган на изпълнителната власт губи автоматично, по силата на пряко действаща норма, правоспособността си на орган на изпълнителната власт и до смяна на личния му състав всички негови решения (подписи) са нищожни;
5. Окончателно завършване на обща информационна система за всички дейности на изпълнителната власт, която да позволява както нейното по-бързо и информирано действие, така и граждански контрол включително чрез достъп до информация.

По отношение на правоналагането по никакъв начин не може да се допуска намеса в правото на съдиите да решават по същество. Целта на предлаганите

мерки е да се постигне своевременност и последователност (в смисъл едни и същи фактически състави да водят до едни и същи решения навсякъде в съдебната система).

1. Постоянно действащ ВСС, при който членовете са извадени от текуща правораздавателна дейност;
2. Отчетност на ВСС, освен на председателите на върховни съдилища и главния прокурор, пред НС;
3. Възможност за парламентарно питане (по аналогия на питането към изпълнителната власт) към висшите органи на съдебната власт – ВСС, председателите на върховни съдилища, главния прокурор, главния следовател;
4. Инспекторат с възможност за дисциплинарна и материална отговорност за магистрати, които не спазват срокове;
5. Промени в ГПК и НПК, които да намаляват възможността на магистрати да забавят законоустановени срокове. Това включва промяна в правилата за насрочване на заседания, както и проста информационна система за следене на движението на делата, както и оборудване на съдебната система с необходимия брой магистрати, компютри и заседателни зали. Само съдебни лекарски комисии, и то избирани на място чрез жребий и в присъствие на член на инспектората, трябва да могат да решават кой колко е болен;
6. Разрешаване на съществуващите проблеми с подсъдността – елиминиране на възможността две различни териториални съдилища да се занимават с един и същи казус;
7. Възможност на правосъдния министър да свиква общи събрания на съответните колегии, за да приемат задължителни за всички по-долни съдилища тълкувателни решения по определени законови текстове. След което неспазването на това решение от страна на по-долен съдия да води до точка 4;
8. По-активно използване на възможността на НС да приема тълкувателни решения;
9. Премахване на фигурата на държавния съдия-изпълнител. Частните съдии-изпълнители работят вече повече от година, резултатите са обнадеждаващи и със сигурност по-добри от предходната организация на изпълнение на съдебни решения.

XIX. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Ключът към повишаването на икономическия растеж и сближаването на доходите със средните в ЕС е в:

- Запазване на паричния съвет до приемане на еврото и поддържане на макроикономическа стабилност чрез провеждане на разумна макроикономическа политика;
- Повишаване на производителността и конкурентоспособността на българската икономика;
- Повишаване нормата на заетост и качеството на човешкия капитал;
- Подобряване на бизнес средата и създаване на максимално благоприятни условия за привличане на чуждестранни инвестиции, допринасящи за увеличаване на производителността;
- Усъвършенстване на способността за усвояване на европейските фондове;
- Развитие на местен предприемачески елит;
- Постигане на висока икономическа адаптивност, позволяваща абсорбиране на шоковете, свързани с икономическата и финансовата интеграция;
- Реформиране на съдебната система, създаване на ред и сигурност в държавата и гарантиране интересите на предприемачите;
- Правораздавателната система;
- Малка и гъвкава администрация, която да предоставя качествени публични услуги;
- Правителство, което може да дефинира интереса на българското общество и да защитава на глобално ниво, включително и в рамките на ЕС.